

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження голови обласної
державної адміністрації,
начальника обласної військової
адміністрації

05.02.2025 № 99

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
з підготовки населення Запорізької області до дій
у надзвичайних ситуаціях на 2025 рік**

I. Загальні положення

1. Організаційно-методичні вказівки з підготовки населення Запорізької області до дій у надзвичайних ситуаціях на 2025 рік (далі - Організаційно методичні вказівки) підготовлено відповідно до статті 39 Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», наказу Міністерства освіти і науки від 21 листопада 2016 року № 1400 «Про затвердження Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) Єдиної державної системи цивільного захисту», який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 14 грудня 2016 року за № 1623/29753 та наказу Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 28 листопада 2024 року № 1268 «Про затвердження Організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях на 2025 - 2026 роки», з урахуванням запроваджених заходів правового режиму воєнного стану в Україні.

2. З метою подальшої реалізації вимог Кодексу цивільного захисту України та створення умов для вдосконалення механізму організації навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, у тому числі військового характеру, пріоритетними напрямками на 2025 рік пропонується вважати:

1) розвиток системи функціонального навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, як фактора забезпечення спроможності територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту до дій в умовах загрози виникнення чи виникнення надзвичайних ситуацій, її функціонування в умовах воєнного стану, зниження людських, матеріальних і фінансових втрат за їх наслідками;

2) координацію та здійснення спільних дій із забезпечення підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій у разі загрози виникнення і виникнення надзвичайних ситуацій, в умовах особливого періоду та терористичного акту шляхом проведення регіональних, місцевих та об'єктових командно-штабних, штабних та спеціальних навчань і тренувань з питань цивільного захисту;

3) створення належних умов для розвитку і забезпечення дієвого функціонування освітньої підсистеми навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту;

4) укріплення потенціалу територіальних громад щодо надання практичних порад населенню та алгоритму дій у надзвичайних ситуаціях військового характеру у зонах з підвищеною небезпекою перебування або в зоні можливого ураження від яких може опинитися місце їх проживання, засвоєння певних знань та вмінь з акцентом на запобігання можливих ризиків та загроз здоров'ю та життю як необхідної умови безпечного способу життя;

5) поширення у суспільстві основних засад культури безпеки, формування правильної соціальної позиції щодо власної безпеки, мотивації безпечної поведінки в різних сферах життєдіяльності.

3. Організаційно-методичні вказівки рекомендуються для використання керівниками суб'єктів забезпечення цивільного захисту різного рівня, зокрема для організації відповідної роботи посадових осіб органів управління та сил цивільного захисту, а також фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту.

II. Рекомендації структурним підрозділам облдержадміністрації, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям

1. Керівникам ланок та субланок Запорізької територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту (далі - територіальна підсистема), що утворені районними державними адміністраціями, виконавчими органами сільських, селищних, міських рад та військовими адміністраціями населених пунктів (у разі їх утворення) з метою забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб місцевих державних адміністрацій та суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, посадових осіб органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання комунальної власності, а також здійснення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях рекомендовано:

1) забезпечувати організацію та проведення заходів з підготовки:

органів управління ланок територіальної підсистеми та підпорядкованих їм сил цивільного захисту з урахуванням вимог Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 443 (далі - Порядок підготовки до дій за призначенням), плану основних заходів цивільного захисту області на рік, річних планів ланок територіальної підсистеми з урахуванням запроваджених заходів правового режиму воєнного стану в Україні. Тематику штабних тренувань спрямовувати на відпрацювання

алгоритму дій щодо приведення у вищий ступінь готовності та виконання завдань цивільного захисту під час реалізації оборонних заходів та відновлювального періоду. Основну увагу зосередити на питаннях безперервності діяльності і організаційної стійкості органу державної влади, стійкості об'єктів критичної інфраструктури у відповідній сфері суспільного життя, підвищення рівня кіберстійкості, комунікаційних та технологічних систем, що забезпечують функціонування органу державної влади, в умовах правового режиму воєнного стану;

територіальних і об'єктових спеціалізованих служб цивільного захисту відповідно до вимог Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08 липня 2015 року № 469 та Порядку підготовки до дій за призначенням;

територіальних і об'єктових формувань цивільного захисту відповідно до вимог Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2013 року № 787 та Порядку підготовки до дій за призначенням.

Під час проведення спеціальних тренувань з формуваннями провести:

рекогносцирування місць розгортання та зосередження територіальних (регіонального та місцевого рівня) формувань цивільного захисту, визначених для виконання завдань в особливий період, та об'єкти, на яких буде зосереджено основні зусилля таких сил;

навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери їх управління, шляхом проходження функціонального навчання у навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту (перелік центрів, які проводять функціональне навчання з питань цивільного захисту, оприлюднений на офіційному сайті Державної служби України з надзвичайних ситуацій: <https://dsns.gov.ua/funkcionalne-navchannya-z-pitan-civilnogo-zahistu>);

2) організувати та забезпечувати умови для проходження:

одноденних навчальних зборів з керівниками підрозділів (фахівцями) з питань цивільного захисту органів місцевого самоврядування на базі територіальних курсів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (навчально-консультаційних пунктів) з питань реалізації заходів захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій в умовах правового режиму воєнного стану, ліквідації наслідків збройної агресії російської федерації та відбудовного періоду після закінчення воєнних дій відповідно до плану основних заходів України на 2025 рік;

курсів підвищення кваліфікації за спеціальністю «Цивільна безпека» для фахівців з питань цивільного захисту місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування на базі навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності або інших закладів освіти, що

мають ліцензію для провадження діяльності з надання такої освітньої послуги;

навчання працівників за програмами підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях згідно з вимогами Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444 (далі - Порядок навчання населення);

спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту та об'єктових тренувань з питань цивільного захисту у закладах вищої освіти, згідно з вимогами Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 443 (далі – Порядок підготовки до дій за призначенням) та Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 28 листопада 2019 року № 991, який зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16 січня 2020 року за № 46/34329 (далі - Порядок проведення СОН (СОТ));

3) складати, на підставі узгоджених графіків проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань на суб'єктах господарювання та затверджувати плани-графіки проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на рік, згідно з вимогами Порядку проведення СОН (СОТ) та забезпечувати їх виконання;

4) організувати контроль за здійсненням практичної підготовки під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління згідно з вимогами Порядку проведення СОН (СОТ);

5) передбачати у період проведення в адміністративно-територіальних одиницях командно-штабних навчань з органами управління та силами цивільного захисту проведення суб'єктами господарювання не менше ніж 30-ти відсотків запланованої у поточному році кількості спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту;

6) складати та подавати в установлений термін заявки на функціональне навчання за державним замовленням на плановий рік на підставі потреби у навчанні, використовуючи результати обліку осіб на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, які зобов'язані проходити функціональне навчання, та періодичності проходження функціонального навчання окремих категорій осіб, зазначеної у додатку 1 до Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року № 819, зі змінами, (далі - Порядок функціонального навчання), у тому числі для територіальних органів центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади;

7) забезпечувати:

інформування населення про надзвичайні ситуації, у зоні яких або у зоні можливого ураження від яких може опинитися місце проживання громадян, а також про способи захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних такими ситуаціями;

доведення до населення, враховуючи ускладнення воєнно-політичної обстановки в державі, порядку дій у випадку попереджувального сигналу “Увага всім” (зокрема “Повітряна тривога”), поводження з вибухонебезпечними предметами, застосування противником засобів ураження (у тому числі радіаційних, хімічних та бактеріологічних), проведення евакуаційних заходів, оприлюднення інформації про місця розташування та стан готовності захисних споруд цивільного захисту та інших споруд, призначених для укриття всіх верст населення тощо;

підготовку та видання навчальних, навчально-наочних посібників, розповсюдження інформаційних матеріалів, буклетів, пам'яток, листівок, інших друкованих відео - та аудіоматеріалів. Кожна людина має чітко усвідомлювати свої дії у надзвичайних ситуаціях та ту допомогу, на яку вона може розраховувати за таких умов;

діяльність консультаційних пунктів при органах місцевого самоврядування, особливо в частині створення умов для оволодіння громадянами навичками користування найбільш поширеними засобами захисту і надання допомоги постраждалому у невідкладному стані;

запровадження постійних рубрик у засобах масової інформації, зокрема друкованих, а також за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, аудіовізуальних та інтерактивних засобів та соціальної реклами;

подання звітності з питань навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях відповідно до Табеля термінових та строкових донесень з питань цивільного захисту, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 22 липня 2024 року № 502 (далі - Табелі термінових донесень);

8) організувати виконання заходів щодо подальшого створення і функціонування класів безпеки у закладах освіти;

9) планувати проведення з керівним складом ланок та субланок територіальної підсистеми, керівництвом підпорядкованих підприємств, установ та організацій підбиття підсумків з виконання основних заходів з навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях за окремий плановий період і визначення завдань на наступний плановий період.

2. Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації:

1) забезпечувати виконання закладами дошкільної, загальної середньої та професійно-технічної освіти вимог Кодексу цивільного захисту України щодо обов'язковості навчання дітей дошкільного віку та учнів діям у надзвичайних ситуаціях, надавати рекомендації щодо розроблення та затвердження ними Положень про організацію навчання з питань безпеки

життєдіяльності та цивільного захисту в територіальних базових закладах загальної середньої та дошкільної освіти;

2) надавати роз'яснення закладам вищої освіти всіх типів і форм власності про визначення обов'язкових освітніх компонентів (обов'язкові навчальні дисципліни тощо) під час розроблення освітніх програм у межах кожної спеціальності, запланованих на них кредитів Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) та очікуваних результатів навчання з формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти компетентностей щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил та другого (магістерського) рівня вищої освіти поглиблених знань, умінь і навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією) з планування та управління заходами цивільного захисту;

3) брати безпосередню участь у щорічних заходах здійснення контролю та моніторингу якості підготовки з питань навчання діям у надзвичайних ситуаціях у закладах освіти згідно з вимогами Порядку навчання населення та планів основних заходів цивільного захисту на відповідний рік;

4) забезпечити через керівників органів управління освітою всіх рівнів, підпорядкованих закладів освіти, а також атестаційним комісіям усіх рівнів, які проводять атестацію педагогічних працівників, обов'язкове проходження педагогічними, науково-педагогічними працівниками, які проводять навчання здобувачів освіти діям у надзвичайних ситуаціях, відповідних курсів підвищення кваліфікації (у міжатестаційний період) у Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області на безоплатній основі (за державним замовленням). Вказані вимоги обумовлені Законом України від 08 листопада 2023 року № 3441-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення повноважень суб'єктів забезпечення цивільного захисту, вдосконалення законодавства з питань захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, організації та проведення евакуації населення, забезпечення охорони життя та здоров'я громадян» та відповідними змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 06 вересня 2024 року № 1037, до Порядку навчання населення та Порядку функціонального навчання. Зокрема для:

закладів загальної середньої освіти – вчителі предметів «Основи здоров'я» та «Захист України»;

закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти – вчителі (викладачі) предметів «Захист України»;

закладів дошкільної освіти – вихователі-методисти, директори (в закладах, які не мають штатної посади «вихователь-методист»);

закладів вищої освіти – науково-педагогічний склад, дотичний до викладання дисциплін «Цивільний захист», «Безпека життєдіяльності» (як окремі, так і інтегровані з іншими дисциплінами);

закладів післядипломної освіти – науково-педагогічний та педагогічний склад, дотичний до викладання питань щодо дій у надзвичайних ситуаціях;

5) організовувати ведення обліку педагогічних, науково-педагогічних працівників, які проводять навчання здобувачів освіти діям у надзвичайних ситуаціях, та дотримання строків подання заявок на їх навчання у Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області;

6) організовувати контроль за якістю підготовки у закладах освіти дітей дошкільного віку, вихованців, учнів та студентів з питань навчання діям у надзвичайних ситуаціях;

7) здійснювати підготовку студентів закладів вищої освіти до дій у надзвичайних ситуаціях за нормативними навчальними дисциплінами, які відповідно передбачають:

формування у студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, знань, умінь та навичок щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил;

формування у студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра, умінь з превентивного і аварійного планування та управління заходами цивільного захисту;

проведення у закладах вищої освіти об'єктових тренувань з питань цивільного захисту з учасниками освітнього процесу з метою відпрацювання дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій, з урахуванням особливостей воєнного часу та деокупації території області;

8) здійснювати підготовку учнів закладів загальної середньої та професійно-технічної освіти до дій у надзвичайних ситуаціях, що передбачає здобуття знань і вмінь з питань особистої безпеки в умовах загрози та виникнення надзвичайної ситуації, користування засобами захисту від її наслідків, вивчення правил пожежної безпеки та основ цивільного захисту;

9) організовувати практичне закріплення теоретичного матеріалу під час щорічного проведення Дня цивільного захисту;

10) забезпечити спрямування освітнього процесу з дітьми дошкільного віку згідно з вимогами базового компонента дошкільної освіти з метою формування достатнього та необхідного рівня знань і умінь дитини для безпечного перебування в навколишньому середовищі, елементарних норм поведінки у надзвичайних ситуаціях і запобігання пожежам від дитячих пустищів з вогнем;

11) організовувати практичне закріплення теоретичного матеріалу під час проведення Тижня безпеки дитини;

12) забезпечувати, з урахуванням особливостей воєнного часу та деокупації території області, проведення об'єктових тренувань з питань цивільного захисту, Тижнів безпеки дитини, Днів цивільного захисту

тривалістю до 8-ми годин, у ході яких відпрацьовувати питання щодо дій у разі виникнення пожежі у закладах освіти з практичним відпрацюванням заходів з евакуації;

13) активізувати роботу з засобами масової інформації з основних напрямків безпеки життєдіяльності;

14) продовжувати виконання плану заходів щодо створення та функціонування класів безпеки у закладах освіти у взаємодії з Головним управлінням Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області та Навчально-методичним центром цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області;

15) продовжувати проведення заходів, спрямованих на популяризацію здорового і безпечного способу життя і підвищення рівня практичної підготовки дітей та підлітків до дій у надзвичайних ситуаціях;

16) приймати безпосередню участь у щорічних заходах здійснення контролю та моніторингу якості підготовки з питань навчання діям у надзвичайних ситуаціях у закладах освіти згідно з вимогами Порядку навчання населення та Плану основних заходів цивільного захисту на 2025 рік.

3. Керівникам підприємств, установ та організацій з метою здійснення навчання працівників з питань цивільного захисту, зокрема правилам техногенної та пожежної безпеки, рекомендувати:

1) здійснювати відповідно до вимог статті 20 Кодексу цивільного захисту України:

навчання працівників з числа осіб керівного складу та фахівців, визначених у додатку 1 до Порядку функціонального навчання на територіальних курсах Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області та після його проходження відповідні відомості про навчання з питань цивільного захисту додавати до реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування;

утворення навчальних груп та здійснення навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях шляхом курсового та індивідуального навчання за Програмою загальної підготовки працівників підприємств, установ, організацій до дій у надзвичайних ситуаціях, затвердженою наказом ДСНС України від 06.06.2014 № 310 (у редакції наказу Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області від 08 серпня 2014 року № 458) «Про затвердження Програми загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях»;

затвердження програми спеціальної підготовки працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, та забезпечувати проведення з ними занять безпосередньо на підприємствах, в установах та організаціях або на договірній основі на територіальних курсах

Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області. Особливу увагу зосередити на порядку приведення у готовність спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту до дій у складі утруповання сил цивільного захисту, визначених для виконання завдань в особливий період та відновлювальний період;

проведення з призначеними відповідальними особами з обслуговування фонду захисних споруд тренування щодо порядку дій із підготовкою таких споруд до укриття населення (укомплектування запасами матеріалів, обладнання, інструменту та засобами, необхідними для приведення у готовність захисних споруд), у тому числі осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

організацію, відповідно до Порядку затвердження програм навчання та інструктажів з питань пожежної безпеки, організацію та контроль за їх виконанням, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 05 грудня 2019 року № 1021, який зареєстрований у Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 року за № 108/34391, проведення під час прийняття на роботу і за місцем праці інструктажів працівників з питань пожежної безпеки, цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуаціях, розроблених на підставі програм підготовки працівників та чинних на підприємстві, в установі та організації правил, інструкцій, планів реагування на надзвичайні ситуації, інших нормативно - правових актів з питань цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки;

визначення порядку проведення з працівниками занять з пожежно - технічного мінімуму з призначенням відповідальних за їх проведення з урахуванням вимог Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 року № 1417, який зареєстрований у Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 року за № 252/26697;

забезпечення проходження особами, які залучаються до проведення безпосередньо на підприємствах, в установах та організаціях інструктажів і навчання з питань цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, спеціальної підготовки на територіальних курсах Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області на територіальних курсах Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області;

2) розробляти та затверджувати згідно з Порядком проведення СОН (СОТ) плани проведення спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту, спеціальних об'єктових тренувань спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, об'єктових тренувань з питань цивільного захисту у закладах освіти;

забезпечувати проведення територіальними курсами Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької

області інструкторсько-методичних занять з керівництвом, спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту на суб'єктах господарювання, віднесених до однієї з категорій цивільного захисту або тих, хто продовжує виробничу діяльність в особливий період, чи має в користуванні хоча б один об'єкт підвищеної небезпеки;

провести засідання об'єктових комісій із залученням представників територіальних підрозділів Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області з оцінки готовності (допуску) персоналу до проведення спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту;

відпрацювати практичні дії персоналу, застосовуючи засоби оповіщення, колективного та індивідуального захисту, в режимах підвищеної готовності, надзвичайної ситуації та воєнного стану, підтримання стійкості функціонування до, під час і після настання надзвичайної ситуації. За отриманими результатами внести необхідні уточнення та зміни до планів реагування на надзвичайні ситуації та цивільного захисту на особливий період;

здійснювати практичну підготовку персоналу та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту;

подавати до місцевого органу виконавчої влади (органу місцевого самоврядування) та територіальних підрозділів Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області звіт за результатами проведених спеціальних об'єктових навчань і тренувань;

3) забезпечувати:

проходження посадовими особами навчання з питань пожежної безпеки за програмами навчання з питань пожежної безпеки з урахуванням вимог Порядку навчання населення (Перелік підприємств, установ та організацій області, які проводять навчання з питань пожежної безпеки, оприлюднений на офіційному сайті Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області);

ведення документації з питань організації навчання працюючого населення (переліки навчальних груп, осіб керівного складу і фахівців, які підлягають у поточному році навчанню у сфері цивільного захисту та посадових осіб, які проходять навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки, робочі навчальні плани і програми, розклади занять, графіки консультацій, журнали навчання, плани підготовки і проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань тощо);

4) вживати заходи щодо удосконалення матеріально-технічної бази з підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях шляхом виділення ділянок, споруд, приміщень для обладнання в них навчальних ділянок, пунктів, класів тощо;

5) здійснювати обладнання (оновлення) в кожному окремо розташованому структурному підрозділі підприємства, установи та організації інформаційно-

довідковий куточок з питань цивільного захисту та забезпечення його наповнення навчальними і наочними посібниками, передбаченими загальною програмою підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях, інформаційними стендами з доведення основних заходів, що виконуються підприємством, установою, організацією відповідно до об'єктового плану реагування на надзвичайні ситуації;

б) керівникам закладів вищої освіти забезпечувати відповідно до вимог статті 41 Кодексу цивільного захисту України організацію та впровадження навчальних планів і програм обов'язкових навчальних дисциплін з питань цивільного захисту та правил пожежної безпеки, спрямованих, згідно з Порядком навчання населення, на формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти компетентностей щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил та другого (магістерського) рівня вищої освіти поглиблених знань, умінь і навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією) з планування та управління заходами цивільного захисту.

З метою відпрацювання дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій з учасниками освітнього процесу проводити об'єктові тренування з питань цивільного захисту.

III. Рекомендації Головному управлінню Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області, Навчально-методичному центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області

1. Керівнику Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області з метою ефективної організації навчання населення щодо дій у надзвичайних ситуаціях рекомендовано:

1) здійснювати заходи з підготовки та проведення командно-штабних навчань з органами управління та силами цивільного захисту територіальної підсистеми, передбачених планами основних заходів цивільного захисту України та області;

2) організовувати та здійснювати заходи, спрямовані на забезпечення готовності органів управління та сил цивільного захисту, передбачені планами основних заходів цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту та її ланок і субланок:

забезпечувати розробку документів з підготовки, проведення та обліку командно-штабних навчань з органами управління і силами цивільного захисту ланок територіальної підсистеми, підготовку до навчання працівників, призначених до складу штабу керівництва, посередницького апарату та спеціальних груп, персоналу адміністрацій суб'єктів господарювання, в управлінні яких перебувають об'єкти підвищеної небезпеки, соціально важливі об'єкти та об'єкти з масовим перебуванням людей;

забезпечувати розробку документів з підготовки, проведення та обліку спільних штабних тренувань з органами управління цивільного захисту територіальної підсистеми, у тому числі з відпрацювання алгоритму дій у разі виникнення масової внутрішньої міграції населення у зв'язку з посиленням збройного конфлікту та можливого збільшення числа внутрішньо переміщених осіб;

здійснювати методичне керівництво та облік проведення штабних тренувань з органами управління цивільного захисту ланок і субланок територіальної підсистеми;

забезпечувати методичне керівництво та ведення обліку проведених спеціальних навчань (тренувань) регіональних спеціалізованих служб цивільного захисту, а також територіальних формувань цивільного захисту на регіональному та місцевому рівнях;

3) здійснювати методичне керівництво практичною підготовкою працівників під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту та облік, а саме:

погоджувати графіки проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту на підприємствах, в установах, організаціях у 2025 році відповідно до вимог Порядку навчання населення;

забезпечувати згідно з Порядком проведення СОН (СОТ) участь представників пожежно-рятувального підрозділу Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області у роботі комісій підприємств, установ, організацій з оцінки готовності (допуску) персоналу до проведення спеціальних об'єктових навчань;

здійснювати збір від керівників підприємств, установ та організацій відповідної адміністративно-територіальної одиниці звітів про організацію підготовки та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту, їх узагальнення та зберігання, підготувати пропозиції щодо удосконалення цих заходів у наступному році;

здійснювати облік проведених спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту на підприємствах, в установах та організаціях відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

4) організовувати державний нагляд (контроль) за:

дотриманням періодичності проходження навчання керівним складом та фахівцями, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту;

проходженням особами, які залучаються до проведення навчання та інструктажів з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях, спеціальної підготовки на територіальних курсах Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області;

5) організовувати роботу з вивчення стану організації та здійснення

навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях шляхом:

оцінки знань з питань цивільного захисту та пожежної безпеки посадових осіб місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади під час проведення командно-штабних навчань (тренувань) з органами управління і силами цивільного захисту;

оцінки готовності (допуску) персоналу підприємств, установ та організацій до проведення спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту;

вибіркового оцінювання знань (тестування) з питань цивільного захисту працівників суб'єктів господарювання незалежно від форми власності в обсязі програм підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях під час проведення заходів з державного нагляду (контролю);

участі у тренуваннях з учасниками освітнього процесу у закладах дошкільної, загальної середньої та професійно-технічної освіти відповідної адміністративно-територіальної одиниці під час проведення Тижнів безпеки дитини та Днів цивільного захисту згідно зі зведеними планами-графіками проведення цих заходів, що розробляються відповідними територіальними органами управління освітою;

організації контролю за обладнанням на підприємствах, в установах та організаціях інформаційно-довідкових куточків і перевірки відповідності їх тематичного наповнення планувальним документам з цивільного захисту;

б) організувати взаємодію з Навчально-методичним центром цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області згідно з пунктом 6 Типового положення про територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 16 жовтня 2018 року № 835, який зареєстрований у Міністерстві юстиції України 05 листопада 2018 року за № 1256/32708;

7) спільно з Департаментом освіти і науки облдержадміністрації, Навчально-методичним центром цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області брати участь у наданні методичної допомоги в організації навчального процесу, викладанні спеціальних дисциплін і підготовки студентів за спеціальністю (освітньою програмою) «Цивільна безпека» у закладах вищої освіти відповідно до Плану основних заходів цивільного захисту на 2025 рік;

8) забезпечувати контроль виконання планів і програм Навчально-методичним центром цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області, а також підприємствами, установами, організаціями, які в установленому порядку проводять навчання посадових осіб з питань пожежної безпеки;

9) забезпечувати розміщення на об'єктах з масовим перебуванням людей (автовокзалах, залізничних вокзалах, метрополітенах, закладах освіти, культури, медичних установах) плакатів, листівок, тестів застережень щодо

необхідності дотримання населенням правил пожежної безпеки та безпеки життєдіяльності у житловому секторі;

10) брати активну участь у підбитті підсумків роботи керівного складу територіальної підсистеми та її ланок з виконання основних заходів з навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях за окремий плановий період і визначення пріоритетних завдань на наступний плановий період;

11) звітувати про виконану роботу з питань навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях згідно з вимогами Табеля термінових донесень.

2. Керівнику Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області з метою організації та навчально-методичного забезпечення навчання керівного складу органів управління цивільного захисту та населення діям у надзвичайних ситуаціях рекомендовано:

1) на підставі затверджених програм функціонального навчання, визначеного у Розподілі категорій осіб керівного складу і фахівців для проходження ними функціонального навчання у навчально-методичних центрах на 2025 рік організувати навчання за робочими навчальними програмами, передбачивши наступну їх тривалість:

для слухачів з числа керівників центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади і їх заступників, керівників структурних підрозділів центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади – до 40 годин;

для слухачів з числа керівників територіальних органів центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх заступників, керівників структурних підрозділів територіальних органів центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування - до 30 годин;

для слухачів з числа посадових осіб, на яких покладено обов'язки з питань цивільного захисту, територіальних органів центральних органів виконавчої влади та інших органів державної влади, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання – до 32 годин;

для педагогічних, науково-педагогічних працівників, які проводять навчання здобувачів освіти діям у надзвичайних ситуаціях, у міжтестастійний період (з метою формування основних базових понять у сфері цивільного захисту) – до 30 годин;

для слухачів з числа керівників суб'єктів господарювання та їх заступників, залежно від чисельності працюючих та категорії за заходами цивільного захисту такого суб'єкта – від 24 до 27 годин;

з іншими категоріями осіб керівного складу та фахівцями – до 18 годин.

У межах наведеного часу організувати освітній процес згідно з

Положенням про організацію навчального процесу з функціонального навчання, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 жовтня 2014 року № 1112, яке зареєстроване у Міністерстві юстиції України 05 листопада 2014 року за № 1398/26175 (зі змінами), застосовуючи основну форму навчання з відривом від виробництва та виїзну за контрактами, а також залежно від епідеміологічної та військової ситуації за змішаною формою навчання, поєднуючи традиційне навчання (навчальні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота), онлайн-навчання та самостійне навчання з послідовним коригуванням режиму роботи, чисельності слухачів у навчальних групах та тривалості проведення занять;

2) комплектування навчальних груп (за державним замовленням від п15 до 20 слухачів, за контрактом від 10 до 15 слухачів) здійснювати відповідно до планів комплектування із урахуванням таких обсягів навчального навантаження з функціонального навчання для відповідних категорій працівників Центру:

начальник Центру та його заступник з навчально-виробничої роботи - до 180 навчальних годин на рік;

завідувач територіальних курсів та його заступник, майстер виробничого навчання - до 240 навчальних годин на рік;

викладач - не менше ніж 600 навчальних годин на рік (на одну ставку викладача), але не більше ніж 750 навчальних годин на рік (з урахуванням фактичного часу на проведення групових занять з посадовими особами, які беруть участь у командно-штабних навчаннях з органами управління цивільного захисту);

3) погоджувати з суб'єктами господарювання графіки використання закріпленої за територіальними курсами Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області навчально-виробничої бази цих суб'єктів господарювання для проведення практичних занять зі слухачами;

4) здійснювати аналіз стану виконання державного замовлення з навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів цивільного захисту у попередньому році, та подавати, у встановлені терміни, пропозиції щодо обсягів державного замовлення на наступний рік;

5) організувати та здійснити облік усіх осіб, які зобов'язані проходити функціональне навчання за усіма категоріями, згідно з додатком 1 до Порядку проведення навчання, для чого скласти штатний перелік, а потім персональний перелік таких осіб територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших територіальних органів державної влади, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій;

6) забезпечувати здійснення дистанційного контролю проходження

вихідного та вихідного тестування рівня знань слухачами з використанням загальнодоступної освітньої платформи «Всеосвіта» (у тому числі з використанням єдиної бази контрольних тестових питань);

7) забезпечувати періодичне уточнення та коригування єдиної бази контрольних тестових питань;

8) здійснювати планування та проведення в адміністративно-територіальних одиницях, де передбачено проведення командно-штабних навчань з органами управління та силами цивільного захисту територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту та їх ланками, групові заняття з посадовими особами місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області до початку проведення таких командно-штабних навчань;

9) спільно з Головним управлінням Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Запорізькій області розробляти та подавати на затвердження в установленому порядку плани-графіки проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на підприємствах, установах, організаціях відповідної адміністративно - територіальної одиниці;

10) здійснювати підготовку згідно з затвердженими планами-графіками практичної підготовки та проведення у підготовчий період навчань, тренувань на підприємствах, в установах та організаціях інструкторсько-методичних занять, інструктажів та консультацій.

Перелік навчально-виробничих завдань у планах проведення інструкторсько-методичних занять та строки їх проведення, а також інструктажів і консультацій узгоджувати з замовниками, враховуючи такі показники тривалості робочого часу, які витрачаються працівниками Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області на виконання індивідуального навантаження з проведення таких занять, інструктажів та консультацій:

32 години - на проведення занять, інструктажів з підготовки одного спеціального об'єктового навчання суб'єкта господарювання, якого віднесено до категорії цивільного захисту або за умови продовження ним виробничої діяльності в особливий період, чи експлуатації хоча б одного об'єкта підвищеної небезпеки;

8 годин - для інших суб'єктів господарювання для надання планових консультацій, роз'яснень або іншої послуги відповідно до запиту підприємства, установи, організації;

24 години - на підготовку одного спеціального навчання (тренування) територіальної спеціалізованої служби цивільного захисту регіонального (область, м. Київ) рівня підпорядкування;

16 годин - на підготовку одного спеціального навчання (тренування)

територіального формування цивільного захисту обласного, міського (міст обласного значення) підпорядкування або об'єктового тренування закладу вищої освіти;

8 годин - на показовий День цивільного захисту або показовий Тиждень безпеки дитини на базі одного із закладів загальної середньої або дошкільної освіти міста обласного (районного) значення.

Час, витрачений працівниками Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області на безпосередню участь у проведенні на підприємствах, в установах та організаціях навчань, тренувань за планами-графіками практичної підготовки, включати до індивідуального навантаження працівників Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області згідно із визначеним додатком до Порядку підготовки до дій за призначенням тривалості проведення таких заходів;

11) забезпечувати:

проведення на базі територіальних курсів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (навчально-консультаційних пунктів) одноденних навчальних зборів з фахівцями з питань цивільного захисту органів місцевого самоврядування щодо реалізації заходів захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій під час військового стану в Україні відповідно до плану основних заходів цивільного захисту на 2025 рік. Для забезпечення участі працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій у зборах, плани та строки їх проведення завчасно подавати до Департаменту організації заходів цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій;

надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації за спеціальністю «Цивільна безпека» для фахівців з питань цивільного захисту місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

проходження спеціальної підготовки особами, які залучаються підприємствами, установами та організаціями до проведення навчання та перевірки знань посадових осіб з питань пожежної безпеки, спеціального навчання (пожежно-технічного мінімуму) та перевірки знань працівників, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, призначеними керівниками навчальних груп з проведення занять за програмою загальної підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях, а також проводять інструктажі з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;

проходження (за наявності плану проведення навчальних зборів у Державній службі України з надзвичайних ситуацій) особами, які уклали контракти про перебування у резерві служби цивільного захисту, курсу базової підготовки за посадами та обраними спеціальностями у складі органів управління;

участь у щорічних заходах здійснення контролю та моніторингу якості

підготовки з питань навчання діям у надзвичайних ситуаціях у закладах освіти та навчально-методичних центрах сфери цивільного захисту відповідно до планів основних заходів цивільного захисту на відповідний рік;

методичне супроводження видання місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування навчальних, навчально-наочних посібників, брошур, розповсюдження ними інформаційних матеріалів, буклетів з питань навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях тощо;

12) надавати консультаційну, аналітичну, методичну та іншу кваліфіковану підтримку підприємствам, установам, організаціям з питань планування діяльності з цивільного захисту, зокрема щодо уточнення планів цивільного захисту на особливий період, коригування заходів щодо приведення у вищий ступінь готовності до дій за призначенням створених суб'єктами господарювання органів управління та сил цивільного захисту, а також щодо організації

та здійснення навчання населення діям у надзвичайних, аварійних ситуаціях та в умовах терористичного акту;

13) надавати практичну допомогу підприємствам, установам, організаціям у забезпеченні навчальними посібниками керівників навчальних груп з проведення занять за програмою загальної підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях;

14) здійснювати взаємодію з Головним управлінням Державної служби України з надзвичайних ситуацій України у Запорізькій області за напрямками, передбаченими у пункті 6 Типового положення про територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, навчально - методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 16 жовтня 2018 року № 835, який зареєстрований у Міністерстві юстиції України 05 листопада 2018 року за № 1256/32708;

15) надавати практичну допомогу особам, відповідальним за роботу консультаційних пунктів з питань цивільного захисту, створених при органах місцевого самоврядування, у відпрацюванні ними організаційної, плануючої, облікової, звітної документації, відбору плакатів, літератури, складанні пам'яток, листівок та іншої інформації для населення, забезпеченні посібниками для самостійного вивчення громадянами способів захисту і самопомочі у надзвичайних ситуаціях за Програмою навчання працюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях, виконанні робіт з розроблення оригінал-макетів стендів інформаційно-довідкових куточків з питань цивільного захисту;

16) надавати методичну допомогу територіальним органам управління освітою та базовим закладам освіти з організації і проведення Днів цивільного захисту та Тижнів безпеки дитини;

17) надавати методичну допомогу і налагоджувати взаємодію з органами управління освітою стосовно виконання заходів щодо створення класів безпеки

у закладах освіти та забезпечення їх подальшого функціонування;

18) підвищувати ефективність методичних заходів з удосконалення педагогічної майстерності кадрів, зокрема шляхом участі працівників територіальних курсів та навчально-консультаційних пунктів у проведенні показових спеціальних навчань з питань цивільного захисту згідно з планами основних заходів цивільного захисту територіальних підсистем, їх ланок та субланок на 2025 рік;

19) передбачити під час проведення Днів професійної майстерності ознайомлення майстрів виробничого навчання, завідуючих територіальними курсами та навчально-консультаційними пунктами з позитивним досвідом роботи з підготовки та проведення на суб'єктах господарювання спеціальних об'єктових навчань та тренувань. Для забезпечення участі працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Днях професійної майстерності, плани та строки проведення цих заходів завчасно подавати до Департаменту організації заходів цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій;

20) відповідно до Програми інструктажу членів добровільних формувань цивільного захисту, які утворюються на тимчасовій основі місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, продовжувати проведення інструктивних занять з громадянами, які включені до складу таких формувань;

21) звітувати про виконану роботу з питань навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях згідно з вимогами Табеля термінових донесень та встановлених форм звітності про діяльність навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту;

22) проводити атестацію педагогічних працівників Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області відповідно до вимог наказу Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 11 жовтня 2023 року № 815 «Про затвердження Методичних рекомендацій з питань організації і проведення атестації керівних кадрів, інших педагогічних працівників» та інших діючих нормативно-правових актів.

Виконувач обов'язків директора
Департаменту з питань цивільного захисту
населення облдержадміністрації

Андрій БУЛАВІНОВ